

Līdzfinansē
Eiropas Savienība

SMART MINDS
Building a better education

**POLITIKAS IETEIKUMI
KVALITĀTES
NODROŠINĀŠANAS
RĪKU UZLABOŠANAI
NEFORMĀLĀ
PIEAUGUŠO IZGLĪTĪBĀ
VIETĒJĀ UN VALSTS
LĪMENĪ**

2024. gads

Līdzfinansē
Eiropas Savienība

SMART MINDS
Building a better education

SATURA RĀDĪTĀJS

Ievads	3
Kvalitātes nodrošināšanas sistēmas pieaugušo neformālajā izglītībā	4
☐ 4	
☐ 7	
☐ 9	
Kopīgi ieteikumi kvalitātes nodrošināšanas instrumentu uzlabošanai pieaugušo neformālajā izglītībā vietējā un valsts līmenī	11
Katrai valstij adresēti ieteikumi kvalitātes nodrošināšanas instrumentu uzlabošanai pieaugušo neformālajā izglītībā vietējā un valsts līmenī	12
☐ 11	
☐ 12	
☐ 13	

Ievads

Erasmus+ projekta partnervalstis Lietuva, Latvija un Bulgārija ir valstis, kurām steidzami jāstiprina pieaugušo izglītības sistēmu kvalitāte, lai iegūtu attiecīgo ieinteresēto pušu uzticību par valsts un privāto investīciju efektivitāti pieaugušo izglītībā. Uzticības iegūšana pieaugušo izglītības sistēmām ir būtiska, lai motivētu pieaugušos piedalīties mācībās.

Pieaugušo izglītības kvalitātes aspekti akcentēti ES un nacionālā līmeņa politikas dokumentos un rekomendācijās ar mērķi: palielināt līdzdalības līmeni pieaugušo izglītībā, uzraudzīt pieaugušo izglītības politikas ietekmi un pilnveidot tās.

Pieaugušo izglītība aptver formālās un neformālās izglītības pasākumus, un pieaugušais var piedalīties gan formālās, gan neformālās izglītības pasākumos, vai abās. Dati liecina, ka neformālā izglītība ir pievilcīgāka un to vairāk izmanto pieaugušie. Neformālā izglītība un apmācība nepārprotami veido lielāko daļu pieaugušo izglītības. Pēc Eurostat datiem, 2022. gadā pieaugušo vecumā no 25 līdz 64 gadiem līdzdalības līmenis neformālajā izglītībā Bulgārijā bija 18,9%, Lietuvā – 29,4% un Latvijā – 50,6%, kamēr formālajā izglītībā un apmācībā tikai – Latvijā 4,2%, Bulgārijā – 2,4%, Lietuvā – 3,2%.

Erasmus+ programmas projekta “Pašnovērtējuma kvalitātes nodrošināšanas instrumenta izveide pieaugušo neformālajā izglītībā” (2022-2024) ietvaros Lietuvā, Latvijā un Bulgārijā tika veiktas aptaujas, intervijas, organizētas ieinteresēto pušu diskusijas un sagatavoti nacionālie ziņojumi un salīdzinošās analīzes, lai noteiktu nepieciešamās darbības, lai stiprinātu pieaugušo izglītības struktūru un izveidotu pašvērtējuma rīku kvalitātes nodrošināšanai.

Projekta ietvaros ir izstrādāts digitāls strapvalstu pašnovērtējuma rīks kvalitātes nodrošināšanai pieaugušo neformālajā izglītībā (vairāk - <https://e-tool.smartminds.lv/index.php/en/>) un rīka lietošanas vadlīnijas, tādējādi dodot iespēju izmantot starptautiskos kvalitātes kritērijus, ko nosaka Eiropas kvalitātes nodrošināšanas ietvarstruktūra profesionālajā izglītībā un apmācībā (EQAVET) un tādējādi palīdzot apmācību nodrošinātājiem izprast kvalitātes nodrošināšanas nozīmi un noteikt veidu, kā to panākt. Izmantojot šo rīku, pieaugušo izglītības nodrošinātāji var noteikt savu neformālās pieaugušo izglītības programmu stiprās puses un jomas, kuras ir jāuzlabo.

Neformālās pieaugušo izglītības kvalitātes nodrošināšanas pašnovērtējuma rīka mērķis ir nodrošināt strukturētu sistēmu pieaugušo neformālās izglītības programmu kvalitātes novērtēšanai. Tas ir balstīts uz EQAVET kvalitātes nodrošināšanas un uzlabošanas ciklu, kas ietver plānošanas, ieviešanas, novērtēšanas un pārskatīšanas fāzes. EQAVET piešķir nozīmi kvalitātes nodrošināšanai neformālās un ikdienas izglītības kontekstos, nodrošinot elastīgu sistēmu, kas pielāgojama dažādiem valsts kontekstiem. Tas ietver mehānismus, lai novērtētu izglītības un apmācības kvalitāti ārpus formālas vides, atzīstot dažādus veidus, kā indivīdi iegūst prasmes un zināšanas.

Atbalstīt politikas veidotāju un īstenotāju lēmumus un darbības neformālās pieaugušo izglītības jomā, ņemot vērā starpvalstu pieredzi un ES politikas instrumentus, piemēram, EQAVET, piemērojot to pieaugušo izglītības kvalitātes nodrošināšanai, ir labākais veids, kā uzlabot pieaugušo neformālās izglītības kvalitāti un iegūt pieaugušo izglītības ieinteresēto pušu uzticību, palielinot pieaugušo līdzdalību mācībās.

Kvalitātes nodrošināšanas sistēmas pieaugušo neformālajā izglītībā

Lietuva

Lietuvas Republikas Izglītības likums nosaka, ka neformālā izglītība - izglītība pēc dažādām programmām izglītības vajadzību apmierināšanai, kvalifikācijas paaugstināšanai, papildu kompetences iegūšanai, izņemot formālās izglītības programmas. Likums norāda, ka: pašvaldībā jābūt optimālam bērnu un pieaugušo pamatizglītības, pamatizglītības, vidējās un neformālās izglītības programmu nodrošinātāju tīklam, kā arī likums norāda uz Lietuvas pieaugušo neformālās izglītības padomes pastāvēšanu, kas uzskata par galveno neformālās izglītības attīstības perspektīvas Lietuvā, kā arī veic pieaugušo neformālās izglītības sistēmas attīstības projektu analīzi.

Lietuvas Republikas likums par pieaugušo neformālo izglītību un tālākizglītību nosaka, ka šis likums regulē pieaugušo neformālo izglītību un tālākizglītību, to struktūru, organizāciju un finansēšanas bāzes. Likuma mērķis ir sniegt juridiskas garantijas, lai persona varētu realizēt savas iedzimtās tiesības visa mūža garumā attīstīt savu personību, garantēt iespēju apgūt

zināšanas un iemaņas, atklāt jaunas dzīves jēgas, rosināt ne tikai pilnveidot profesionālās prasmes, kā arī veidot saturīgi brīvo laiku, būt aktīvam demokrātiskas sabiedrības dalībniekam.

Lietuvas Republikas likumā par pieaugušo neformālo izglītību un tālākizglītību definē šādus pieaugušo neformālās izglītības un tālākizglītības principus:

1. *konteksts* – pieaugušo neformālā izglītība un tālākizglītība ir cieši saistīta ar valsts ekonomiskās, sociālās, zinātnes un kultūras attīstības kontekstu, atjaunojoties kopā ar to un apmierinot arvien mainīgās sabiedrības vajadzības;
2. *vienādas iespējas* - pieaugušo neformālā izglītība un tālākizglītība ir sociāli taisnīgas, nodrošina vienlīdzīgas tiesības un iespējas personām neatkarīgi no dzimuma, rases, tautības, valodas, izcelsmes, sociālā statusa, ticības, pārliecības vai uzskatiem, vecuma, dzimumorientācijas, invaliditātes, etniskās piederības, atkarības, reliģijas; tie garantē izglītības un tālākizglītības pieejamību ikvienam cilvēkam, rada apstākļus esošo kompetenču, kvalifikācijas pilnveidošanai vai jaunu kompetenču iegūšanai;
3. *nepārtrauktība* – pieaugušo neformālā izglītība un nepārtraukta izglītība elastīgi reaģē uz pārmaiņām un pārņem labu pieredzi, radot apstākļus mūžizglītībai;
4. *efektivitāte* - pieaugušo neformālās izglītības un tālākizglītības mērķis ir sasniegt kvalitatīvus rezultātus, prasmīgi un taupīgi izmantojot pieejamos resursus, pielietojot dažādas pieaugušo neformālās izglītības un tālākizglītības organizācijas formas, pastāvīgi analizējot, izvērtējot un plānojot darbības, balstoties uz efektīvu vadību; piemērotus un savlaicīgus lēmumus.

Likuma 8.pantā ir norādīts, ka:

1. Lietuvas Republikas valdība (turpmāk - valdība) apstiprina Pieaugušo neformālās izglītības un tālākizglītības attīstības programmu, kurā nosaka galvenos pieaugušo neformālās izglītības un tālākizglītības attīstības virzienus. Izglītības un zinātnes ministrs, konsultējoties ar Lietuvas Pieaugušo neformālās izglītības padomi un citiem sociālajiem partneriem, apstiprina Pieaugušo neformālās izglītības un tālākizglītības attīstības programmas īstenošanas rīcības plānu 3 gadiem.
2. Pašvaldības dome, ņemot vērā izglītības un zinātnes ministra apstiprināto Pasākumu plānu Pieaugušo neformālās izglītības un tālākizglītības attīstības programmas īstenošanai un pašvaldības iedzīvotāju, darba devēju un citu sociālo partneru

vajadzības, apstiprina pašvaldības pieaugušo neformālās izglītības un tālākizglītības pasākumu plānu un iecel tā īstenošanas koordinatoru.

3. Pieaugušo neformālās izglītības un tālākizglītības nodrošinātājiem ir tiesības vadīt no valsts un/vai pašvaldību budžeta finansētas pieaugušo neformālās izglītības un tālākizglītības programmas, iegūstot šīs tiesības Ministru kabineta noteiktajā kārtībā.

4. Citu budžeta iestāžu ierēdņu un darbinieku kvalifikāciju var paaugstināt pieaugušo neformālās izglītības un tālākizglītības nodrošinātāji, kuriem šādas tiesības tiek piešķirtas tiesību aktos noteiktajā kārtībā.

Likuma 10.pantā ir norādīts, ka:

1. Par pieaugušo neformālās izglītības un tālākizglītības kvalitāti ir atbildīgs pieaugušo neformālās izglītības un tālākizglītības nodrošinātājs un tās īpašnieka tiesības un pienākumus īstenojošā institūcija (dalībnieku sapulce).

2. No valsts un/vai pašvaldību budžeta finansētās pieaugušo neformālās izglītības un tālākizglītības kvalitātes nodrošināšanas, darbības pašnovērtējuma, ārējās vērtēšanas, dalībnieku sekmes un sasniegumu pašvērtēšanas kārtību nosaka valdība pēc apspriešanās ar Lietuvas Neformālās pieaugušo izglītības padomi.

Tas norāda, ka Lietuvā ir regulēta pieaugušo neformālā izglītība, precizēti tās mērķi, uzdevumi un īstenošanas principi. Pat apstiprināts atsevišķs likums, kas regulē šo jomu. Galvenās pieaugušo neformālās izglītības dalībnieces Lietuvā ir pašvaldības, kas arī ir atbildīgas par šīs aktivitātes īstenošanas uzraudzību un kvalitātes vadību.

Šīs aktivitātes koordinatori tiek iecelti pašvaldībās. Taču šis nav pilnas slodzes amats – visticamāk, nepietiekama finansējuma un iespēju maksāt pietiekamu atalgojumu trūkuma dēļ šī funkcija parasti tiek uzticēta kādam pašvaldības administrācijas darbiniekam un līdz ar to tā nav galvenā šīs personas darbība. Lietuvā pieaugušo neformālās izglītības koordinatoru tīkls ir labi attīstīts, taču joprojām nav skaidra šī amata apraksta, tāpēc ir daudz individuālu interpretāciju un trūkst vienotas izpratnes par veicamajām aktivitātēm.

Pieaugušo neformālās izglītības pasākumu kvalitātes uzraudzība tiek uzticēta pašvaldībām, biežāk tiek vērtēts šīs aktivitātes kvantitatīvais, bet ne kvalitatīvais parametrs. Tas nozīmē, ka pieaugušo neformālās izglītības programmu saturs analīzei tiek pievērsta ļoti maza uzmanība. Rūpīgāk tiek izvērtēts saturs gadījumos, kad šai aktivitātei tiek piešķirts valsts vai pašvaldības

budžeta finansējums. Taču arī šādos gadījumos satura vērtējums ir nepietiekams, lai skaidri atšķirtu iecerēto mācīšanos no vienkāršas brīvā laika pavadīšanas, piedaloties neformālās izglītības aktivitātēs.

☐ Latvija

2022.gada 15.septembrī Izglītības likumā tika grozīts 46.pants, definējot neformālās izglītības programmas un nosakot neformālās izglītības programmas sastāvdaļas, proti, ka neformālās izglītības programmās tiek iekļauti sasniedzamie mācību rezultāti, izglītības forma, valoda, saturs, apjoms un īstenošanai nepieciešamie materiālie un intelektuālie resursi.

Aizstājot neformālās izglītības programmu licencēšanu pašvaldībās, piemērojot atšķirīgu pašvaldību noteikto kārtību, ar Ministru kabineta noteikto vienoto kārtību pašvaldībās to īstenošanas atļauju saņemšanai, kā arī katras pašvaldības pienākums reģistrēt neformālās izglītības programmas. Personām, kuras nav reģistrētas Izglītības iestāžu reģistrā, ir jāsaņem atļauja. Akreditētas izglītības iestādes, kā arī Nacionālo bruņoto spēku vienības ir tiesīgas īstenot neformālās izglītības programmas bez atļaujas saņemšanas. Izglītības likuma pārejas noteikumu 100. punkts nosaka, ka izglītības iestādes, kuras ir reģistrētas Izglītības iestāžu reģistrā, bet nav akreditētas, ir tiesīgas turpināt attiecīgo izglītības programmu īstenošanu bez atļaujas ne ilgāk kā līdz 2024.gada 31.maijam. Nosakot to, lai neformālās pieaugušo izglītības programmas absolvēšana, t.sk. pieaugušajiem, pakalpojumu sniedzējs izsniedz sertifikātu.

2022. gada 14. novembrī stājās spēkā grozījumi Izglītības likuma 1. pantā, pievienojot 16¹ apakšpunktu, kas izglītības pieejamības un kvalitātes veicināšanai nosaka to pašvaldības izglītības ekosistēmu – sistēmu, kuru pašvaldība veido, lai nodrošinātu iedzīvotājiem nepieciešamās zināšanas, prasmes un attieksmi visa mūža garumā. Pašvaldība attīsta tās pārziņā un pārraudzībā mērķtiecīgi strādājošu institūciju kopumu, izglītības jomā sadarbojoties ar pašvaldības, privātajām un valsts izglītības iestādēm, darba devējiem, sociālajiem partneriem, nevalstiskajām organizācijām, citām pašvaldībām un to teritorijās esošajām izglītības iestādēm.

Izglītības likuma 46. pants un Ministru kabineta noteikumi "Kārtība, kādā tiek izsniegtas atļaujas neformālās izglītības programmas īstenošanai" nosaka prasības pieaugušo neformālās izglītības programmu izstrādei un atļauju saņemšanai, ja īstenotājam tāda ir nepieciešama.

Prasības tiek izvirzītas izglītības programmai un tās īstenošanai sagatavošanai programmas īstenošanai, proti neformālās izglītības programmā jāietver sasniedzamie mācību rezultāti, forma, valoda, saturs, apjoms un īstenošanai nepieciešamie materiālie un intelektuālie resursi.

Tajā pašā laikā aptaujas rezultāti liecina par to, ka nepieciešama informatīva kampaņa par kvalitātes nodrošināšanu neformālās izglītības programmu nodrošinātājiem un pedagogiem. Ir saprotams, ka izglītības programma, kas sagatavota tikai atbilstoši normatīvo aktu prasībām, vēl nenodrošina kvalitatīvu un iekļaujošu izglītību, jo izglītības kvalitāte ietver arī izglītības procesa īstenošanu, vidi un vadību, kas ikvienam nodrošina iekļaujošu izglītību un iespēju sasniegt augstvērtīgus rezultātus. Tāpēc pakāpeniski būtu jāievieš pasākumi neformālās izglītības kvalitātes nodrošināšanai, t. pašnovērtējuma procesā, ieinteresētās puses ir jāinformē un jāizglīto. Vienlaikus būtu lietderīgi īstenot pašnovērtējuma procesu, izmantojot digitālo resursu iespējas, mazinot ikdienas darbības un administratīvo slogu. Aptaujas dati liecina, ka lielākā daļa respondentu atzīmēja, ka neformālās izglītības programmu nodrošinātājiem un pasniedzējiem ir nepieciešami pašnovērtējuma instrumenti, lai uzlabotu neformālās izglītības programmu kvalitāti.

Saskaņā ar Izglītības likumu valsts izglītības kvalitātes uzraudzības sistēma aptver četras izglītības kvalitātes uzraudzības jomas: (1) mērķu sasniegšana (izglītojamo un visas sabiedrības vajadzībām atbilstoši izglītības rezultāti), (2) kvalitatīva mācīšana (mācību process, skolotāji), (3) iekļaujoša vide (fiziski un emocionāli droša, pozitīva vide, motivācija), (4) laba vadība (procesa efektivitāte).¹

Ņemot vērā to, ka spēkā esošais tiesiskais regulējums neformālās izglītības kvalitātes nodrošināšanai aptver tikai prasības neformālās izglītības programmai un prasības atļaujas saņemšanai tās īstenošanai, tad, lai iekļautu neformālo izglītību izglītības kvalitātes uzraudzībā nepieciešama papildu informācija par kvalitātes jomām un kritērijiem. Sākotnējais risinājums var būt pašnovērtējuma instrumenta ieviešana, kas nodrošinātu nepieciešamās informācijas uzkrāšanu un tās izmantošanas iespējas.

Izglītības likuma 46. pants nosaka katras pašvaldības pienākumu reģistrēt neformālās izglītības atļaujas.

¹ Izglītības kvalitātes nodrošināšanas pamatnostādnes vispārējā un profesionālajā izglītībā 2022 (Izglītības kvalitātes valsts dienesta iekšējie noteikumi, 1.-2.lpp.. <https://www.ikvd.gov.lv/lv/akreditacija>.

□ Bulgārija

Profesionālās izglītības likums ir galvenais normatīvais akts, kas regulē profesionālo izglītību un īpaši kvalitātes nodrošināšanu profesionālās izglītības nodrošināšanā. Profesionālās izglītības likums tika izsludināts 1999. gada 30. jūlijā. Profesionālās izglītības likuma papildu noteikumos ir dotas neformālās izglītības un ikdienas izglītības definīcijas, proti:

- Neformālā izglītība ir izglītība, ko organizē ārpus oficiālās profesionālās izglītības sistēmas;
- Neformālā izglītība ir neinstitutionalizēta un nesistematizēta zināšanu, prasmju un kompetenču uzkrāšana.

Saskaņā Profesionālās izglītības likuma 1. pantā noteikto "kvalitāte ir profesionālās izglītības un apmācības īpašību kopums, kas atbilst indivīda un sabiedrības vēlmēm un vajadzībām".

Atšķirībā no pieaugušo neformālās izglītības sistēmas, kur kvalitātes nodrošināšana nav reglamentēta, formālajā profesionālās izglītības sistēmā "Profesionālās izglītības centri nodrošina profesionālās izglītības kvalitāti, veidojot iekšējās kvalitātes nodrošināšanas sistēmu atbilstoši valsts izglītības prasībām kvalifikācijas iegūšanai atbilstoši profesijām un spēkā esošajiem tiesību aktiem". Profesionālās izglītības centriem ir obligāti jāizveido iekšējā kvalitātes nodrošināšanas sistēma.

Mācību kvalitāte ārpus formālās sistēmas cilvēkiem ir zināmā mērā izvēles iespēja. Apmācību rezultātu novērtēšanas un sertificēšanas mehānisms lielākajā daļā organizāciju ir nepilnīgs, un kvalitātes novērtējums izpaužas tikai ar apmierinātības aptaujas aizpildīšanu apmācību aktivitāšu beigās.

Neformālās izglītības sistēmā kvalitātes meklēšanas un nodrošināšanas kultūra ir salīdzinoši zema. Efektīvu institūciju un mehānismu trūkums novērtēšanai, uzraudzībai un ziņošanai, kā arī nepietiekamas kompetences kvalitātes vadības jomā visos sistēmas līmeņos, izskaidro arī neformālās izglītības zemo atbilstību.

Intensīvi attīstās papildu un alternatīvo izglītības pakalpojumu pakalpojumi studentiem un pieaugušajiem, ko sniedz specializētas valsts, privātās un nevalstiskās organizācijas ārpus formālās izglītības sistēmas, tās iegūst arvien lielāku lomu izglītības tirgū. Jaunajā Padomes ieteikumā par Eiropas pieeju mikroapliecinājumiem, lai veicinātu mūžizglītību un

nodarbinātību, liela uzmanība ir pievērsta īstermiņa kursu plašai īstenošanai, kas noved pie nodarbinātības. Tāpēc jautājums par sniegto pakalpojumu kvalitāti kļūst aktuāls plašam interesentu lokam.

Dažādas neformālās profesionālās izglītības programmas, ko organizē uzņēmumi, arodbiedrības, privātās aģentūras un formālās izglītības iestādes, ir neformālā izglītība. Šī ir joma, kurā tiek pastiprināta sadarbība starp formālās izglītības iestādēm, arodbiedrībām un valsts iestādēm un pašvaldībām.

Neformālās un ikdienas apmācības vērtēšana ir jauna joma, kurā ir jāprecizē mērķi un pienākumi. Šī vajadzība atspoguļo konceptuālo daudzveidību, kas raksturo šos apmācības veidus. Vērtēšanas metodes vairs nav jāskata atrauti no citām iniciatīvām un aktivitātēm apmācībā - programmu, standartu izstrādes, kredītpunktu piešķiršanas mehānismu izstrādes mācībām, speciālu apmācību programmu sagatavošanas. Bulgārijā joprojām valda eksperimentu process un nenoteiktības stāvoklis šajā jomā.

Kopīgi ieteikumi kvalitātes nodrošināšanas instrumentu uzlabošanai pieaugušo neformālajā izglītībā vietējā un valsts līmenī

Pārbaudot neformālo un ikdienas pieaugušo izglītību Bulgārijā, Lietuvā un Lietuvā, atklājas vairāki galvenie secinājumi un ieteikumi. Kvalitātes nodrošināšanas mehānismi bieži ir ierobežoti, paļaujoties uz atsauksmju aptaujām un nodarbinātības izsekošanu. Ārpusstundu izglītības pakalpojumi, ko sniedz ārējās organizācijas, iegūst arvien lielāku nozīmi, uzsverot kvalitātes nodrošināšanas nepieciešamību. Trūkst vienotas kvalitātes nodrošināšanas sistēmas.

Galvenie kopīgie secinājumi/ieteikumi vietējā un valsts līmenī ir:

1. Ir jāpieliek pūles, lai veicinātu iekļaušanu un sociālo taisnīgumu saistībā ar piekļuvi neformālajai pieaugušo izglītībai.
2. Ir nepieciešama skaidrība un atbalsts pieaugušo izglītības nodrošinātājiem, novērtējot un nodrošinot pieaugušo neformālās un ikdienas izglītības kvalitāti.

3. Pašvaldībām ir būtiska loma pieaugušo neformālās izglītības pārvaldībā, taču tām ir nepieciešams mērķtiecīgāks atbalsts. Lai konsekventi īstenotu pieaugušo izglītību, ir vajadzīgas skaidrākas vadlīnijas.
4. Ir nepieciešama pieaugušo izglītības koordinatoru atbildības standartizācija vietējās pašvaldībās, kā arī pāreja uz satura kvalitātes un prasmju attīstības novērtēšanu.
5. Visaptverošs iegūto prasmju novērtēšanas instruments veicinātu neformālās izglītības efektivitāti.
6. Kvalitātes nodrošināšanas instrumentu izstrāde, normatīvo regulējumu uzlabošana un pieaugušo izglītības pakalpojumu sniedzēju un citu ieinteresēto personu profesionālās izaugsmes nodrošināšana ir izšķiroši soļi uz priekšu.
7. Ieteicama arī informācijas kampaņa par kvalitātes nodrošināšanu, lai uzlabotu pieaugušo neformālās izglītības programmu kvalitāti un iekļaušanu uzraudzības sistēmās.

Katrai valstij adresēti ieteikumi kvalitātes nodrošināšanas instrumentu uzlabošanai pieaugušo neformālajā izglītībā vietējā un valsts līmenī

No sagatavotajiem Lietuvas, Latvijas un Bulgārijas nacionālajiem ziņojumiem var izdarīt šādus secinājumus un ieteikumus:

Lietuva

- Skaidrāks regulējums un konkrētas vadlīnijas kvalitātes nodrošināšanai neformālajā pieaugušo izglītībā Lietuvā ir nepieciešams, lai izvairītos no neskaidrībām un nodrošinātu pieaugušo izglītības programmu konsekventu īstenošanu.

- Ir jāpastiprina pieaugušo izglītības koordinatoru loma vietējās pašvaldībās, jo pašvaldībām ir galvenā loma pieaugušo neformālajā izglītībā, tostarp uzraudzībā un kvalitātes vadībā. Šai lomai ir nepieciešama mērķtiecīgāka pieeja.
- Pieaugušo neformālās izglītības koordinatoru tīkls Lietuvā ir labi attīstīts, taču trūkst skaidras un vienotas izpratnes par viņu pienākumiem. Jāizveido standartizēts koordinatora amata apraksts.
- Pieaugušo neformālās izglītības programmu vērtēšanā Lietuvā ir tendence koncentrēties uz kvantitatīviem rādītājiem, nevis uz satura kvalitāti. Ir nepieciešams novērtēt mācīšanās rezultātus un nošķirt mērķtiecīgu prasmju attīstību un brīvā laika aktivitātes.
- Pieaugušo neformālajā izglītībā iegūto prasmju novērtējums ir ierobežots, koncentrējoties uz izglītojamo skaita, nevis viņu faktisko sasniegumu mērīšanu. Visaptveroša pašnovērtējuma instrumenta izstrāde varētu būt noderīga neformālās izglītības efektivitātes novērtēšanā.

☐ Latvija

- Jārada un jāievieš skaidrāki pieaugušo neformālās izglītības kvalitātes nodrošināšanas instrumenti Latvijā. Izglītības likums un Ministru kabineta noteikumi nosaka prasības neformālās izglītības programmām un atļaujām, bet iekļaujošas un kvalitatīvas izglītības nodrošināšanai nepieciešami papildu pasākumi.
- Ir nepieciešama informācijas kampaņa par kvalitātes nodrošināšanu, lai izglītotu pieaugušo neformālās izglītības programmu nodrošinātājus un pedagogus. Pašnovērtējuma procesa īstenošana, iespējams, izmantojot digitālos resursus, varētu palīdzēt uzlabot neformālās izglītības programmu kvalitāti.
- Valsts izglītības kvalitātes uzraudzības sistēma Latvijā aptver četras jomas: mērķu ievērošana, kvalitatīva mācīšana, iekļaujoša vide un laba pārvaldība. Tomēr pašreizējais tiesiskais regulējums pietiekami neietver neformālās izglītības kvalitātes

uzraudzību. Nepieciešama papildu informācija par kvalitātes jomām un kritērijiem, un pašnovērtējuma instruments var būt sākotnējais risinājums.

- Ir nepieciešams uzlabot normatīvo regulējumu un funkcionalitāti. Vienota neformālās izglītības programmu atļauju reģistra izveide un Valsts izglītības informācijas sistēmas pilnveidošana veicinātu datu vākšanu un caurskatāmību pieaugušo izglītībā, tādējādi iemantojot ieinteresēto pušu uzticību.
- Būtu jāizstrādā profesionālās pilnveides programmas pieaugušo neformālās izglītības nodrošinātājiem un citām ieinteresētajām personām, lai uzlabotu viņu prasmes un kompetences. Šīs programmas var ietvert seminārus un apmācību sesijas, kurās galvenā uzmanība tiek pievērsta mācību plānojumam, pieaugušo izglītības principiem, vērtēšanas metodēm un programmas novērtēšanai. Pieaugušo izglītības koordinatori vietējā līmenī var būt izšķiroša nozīme pieaugušo izglītības kvalitātes nodrošināšanā.

□ Bulgārija

- Bulgārijā ir jāievieš iekšējie un ārējie kvalitātes nodrošināšanas mehānismi neformālajās pieaugušo apmācībās, piemērojot EQAVET principus, tādējādi atbalstot visaptverošu kvalitātes nodrošināšanas sistēmu izveidi neformālajās apmācībās.
- Papildu un alternatīvie izglītības pakalpojumi, ko sniedz dažādas organizācijas ārpus formālās izglītības sistēmas, Bulgārijā iegūst arvien lielāku nozīmi. Šo pakalpojumu kvalitātes nodrošināšana kļūst ļoti svarīga, jo īpaši saistībā ar Eiropas izglītības politiku, kas atbalsta koncentrēšanos uz īstermiņa kursiem, kas noved pie nodarbinātības.
- Neformālās profesionālās apmācības programmas Bulgārijā ietver sadarbību starp formālās izglītības iestādēm, arodbiedrībām un valsts iestādēm. Ieinteresēto pušu iesaistīšana pieaugušo neformālās izglītības programmu veidošanā veicinātu sociālo taisnīgumu un vispārējo ekonomisko attīstību.
- Pilsoniskās sabiedrības organizācijas Bulgārijā arvien vairāk iesaistās personības attīstības pasākumos un piedalās kā partneri formālās izglītības programmās. Ir nepieciešams precizēt mērķus un pienākumus, novērtējot neformālo un ikdienas apmācību, ņemot vērā šo apmācību veidu konceptuālo daudzveidību.

Līdzfinansē
Eiropas Savienība

SMART MINDS
Building a better education

- Bulgārijā ir jāizstrādā vienota konceptuāla bāze kvalitātes nodrošināšanai profesionālajā izglītībā un apmācībā. Lai gan dažādi valdības dokumenti attiecas uz profesionālās izglītības kvalitāti formālajā un neformālajā vidē, visaptverošs dokuments un tiesību akti, kas īpaši vērsti uz profesionālās izglītības kvalitātes nodrošināšanu, nav izstrādāti.

Rekomendācijas ir izstrādātas Erasmus+ programmas projekta “Kvalitātes nodrošināšanas pašnovērtējuma rīka izveide pieaugušo neformālajā izglītībā”, projekta Nr. 2022 -1-LT01-KA220-ADU-000085541, ietvaros.

Eiropas Savienības finansēts. Paustie viedokļi un uzskati atspoguļo autora(-u) personīgos uzskatus un ne vienmēr sakrīt ar Eiropas Savienības vai Eiropas Izglītības un Kultūras izpildaģentūras (EACEA) viedokli. Ne Eiropas Savienība, ne EACEA nenes atbildību par paustajiem uzskatiem.